

KARTA WYZWANIA/PROBLEMU

ID:	G03
Data aktualizacji wpisu:	21.05.2021
Autorzy:	Agnieszka SOBALA-GWOSDZ – IRMiR
Grupa ekspercka:	Gospodarka i rynek pracy

1. Nazwa wyzwania:

Instrumenty wspierania rozwoju gospodarczego, rozwoju przedsiębiorczości i polityki proinwestycyjnej

2. Zwięzła charakterystyka wyzwania (uzasadnienie z elementem diagnozy):

Jakość lokalnej polityki prorozwojowej jest najważniejszym z tzw. miękkich czynników lokalizacji nowych inwestycji oraz wzmocnienia zakorzenienia już działających na danym obszarze przedsiębiorstw (Jarczewski 2012, *Standardy obsługi inwestorów w Małopolsce* 2010). Pod pojęciem jakości lokalnej polityki należy rozumieć zdolność władz samorządowych do sprostania wyzwaniom gospodarczym, zwłaszcza w obszarze pozyskiwania nowych inwestycji i wspierania rozwoju przedsiębiorczości. W złożonej rzeczywistości gospodarczej o skuteczności podejmowanych działań przez jednostki samorządu terytorialnego decyduje umiejętność stosowania kompleksowych rozwiązań.

Skuteczna polityka proinwestycyjna wymaga współcześnie podejmowania działań uwzględniających różne oczekiwania i potrzeby inwestorów na etapie przed, w trakcie i po inwestycyjnym, a dodatkowo rozróżniających potrzeby firm ze względu na ich wielkość, poziom zaawansowania technologicznego czy pochodzenie kapitału (Gwosdz i in. 2019). Wiodące w polityce proinwestycyjnej samorządy posiadają te kompetencje, należy jednak zauważyć, że poza dużymi miastami najczęściej odnoszą się one do pozyskiwania inwestorów związanych z działalnością produkcyjną. Wiele samorządów nie posiada jednak ani zasobów kadrowych, ani kompetencji w tym zakresie. Odczuwalny jest ponadto niedobór zintegrowanych działań, zwłaszcza miękkich, nakierowanych na wzmocnienie potencjału inteligentnych specjalizacji regionalnych we współpracy z sektorem badawczo-rozwojowym i naukowym. Tymczasem w dobie gospodarki opartej na wiedzy istotna jest zdolność organizacji zlokalizowanych w ośrodkach miejskich do podnoszenia swoich kompetencji poprzez wymianę doświadczeń i wchodzenie w różne sieci współpracy biznesowych, społecznych, politycznych, itd. (Śledziwska, Włoch 2020).

Wraz ze wzrostem zaawansowania technologicznego gospodarek oraz coraz bardziej ograniczonymi zasobami tańszych lokalizacji (tak w skali regionalnej, krajowej jak i globalnej) zmieniają się bowiem czynniki lokalizacji. Czynniki lokalizacji takie jak infrastruktura techniczna, zasoby siły roboczej są wciąż ważne (zob. Dziemianowicz, Jarczewski 2021, 36), jednak ich znaczenie dla firm zaawansowanych technologicznie filtrowane jest przez wyspecjalizowane wymagania kompetencyjne dotyczące branży oraz szersze kompetencje, tzw. miękkie. Co więcej, postępy w sztucznej inteligencji i automatyzacji podstawowych zadań znacząco zmieniają strukturę wymaganych kompetencji (Brodzicki i in. 2020).

W miejskich dokumentach strategicznych obserwujemy w ostatnich latach zmianę priorytetów wśród celów rozwojowych: słabiej jest akcentowana wąsko rozumiana polityka lokalna nastawiona na przyciągnięcie inwestorów a silniej działania podnoszące jakość życia oraz wzmocniające zasoby

kapitału ludzkiego. Wyraźnie widać też, wraz z wzrostem zamożności oraz przewartościowaniem aspiracji wśród młodego pokolenia – wzrost znaczenia celów środowiskowych, mających duże znaczenie dla kształtowania środowiska życia mieszkańców (czystość powietrza, tereny zielone ale i działania proekologiczne miast). Te zmiany akcentów należy uwzględniać także w polityce proinwestycyjnej, gdzie tradycyjne działania, polegające na dostarczaniu odpowiednio uzbrojonej infrastruktury są dalece niewystarczające.

Obecnie politykę proinwestycyjną należy rozumieć nie tylko jako inwestycje w infrastrukturę techniczną i budynki *stricte* realizowane poprzez tworzenie i uzbrajanie stref aktywności gospodarczej, ale powinna się ona silniej skupić na działaniach poprawiających jakość życia (infrastruktura społeczna zwłaszcza żłobki i przedszkola, przestrzenie publiczne, tereny zielone, jakość powietrza) oraz kapitał ludzki (zob. Blakely 1994). Także w zakresie samej infrastruktury istnieje konieczność większego nacisku na uwzględnienie kwestii środowiskowych, np. infrastruktura błękitno-zielona, optymalizacja energetyczna, większe wykorzystanie OZE, transportu kolejowego, itd. (patrz wyzwania i rekomendacje [środowisko i zmiany klimatu](#))

Z punktu polityki państwa istotne jest doskonalenie prawa (w tym uproszczenia przepisów, regulacji i procedur biurokratycznych), a ponadto systemowe rozwiązania w zakresie wzmacniania zasobów ludzkich, i nieustannego podnoszenia poziomu profesjonalizacji pracowników administracji.

Szczególnie uwagę powinny zwrócić na to miasta średnie w kontekście spodziewanego większego rozdzielania atrakcyjności osiedleńczej od inwestycyjnej w związku z większą akceptacją pracy zdalnej przez pracodawców, zwłaszcza przez duże korporacje międzynarodowe. Stąd, wspomniana kompleksowość polityki proinwestycyjnej obejmuje wymóg większej jej integracji z celami polityki przestrzennej i transportowej (zob. wyzwania i rekomendacje [transport i mobilność oraz kształtowanie przestrzeni](#)).

Kolejnym wyzwaniem jest konieczność prowadzenia ponadlokalnej polityki proinwestycyjnej w ramach obszarów funkcjonalnych a nie pojedynczych gmin. Pozwala to na większą profesjonalizację obsługi (poprzez integrację działań i efekt skali) oraz pozwala na przełamanie niektórych barier (np. braku terenów inwestycyjnych w miastach rdzeniowych) obszarów funkcjonalnych. Współpraca miast rdzeniowych z ich zapleczem daje wymierne efekty i korzyści w obrębie całego obszaru funkcjonalnego m.in. umożliwia zwiększenie oferty inwestycyjnej, większą profesjonalizację i kompleksową obsługę inwestorską, sprzyja rozwojowi zasobów ludzkich. Dotychczasowe narzędzia w postaci związków międzygminnych i międzypowiatowych, które obejmują sztywne rygory dyscypliny finansów publicznych czy ograniczenia katalogu zadań własnych, są nieadekwatne do obecnych wyzwań gdyż powinny być realizowane w szerszej i bardziej pogłębionej współpracy (zob. rekomendacja Ustawy metropolitalne). Oferowane rozwiązania powinny dodatkowo pomóc zracjonalizować metody współpracy, tak aby przynosiła ona realne efekty gospodarcze.

W ramach polityki proinwestycyjnej coraz większego znaczenia nabiera także podnoszenie umiejętności i kompetencji mieszkańców (czyli inwestycje w kapitał ludzki). Należy bowiem pamiętać, że zgodnie z modelem Ozawy (1992) cechy lokalnego rynku pracy przyciągają inwestorów, którzy z tych cech chcą skorzystać, zaś miasta powinny myśleć w kategoriach kreowania kompetencji atrakcyjnych dla działalności zaawansowanych technologicznie lub generujących większą wartość dodaną. Inwestorzy poszukują na poziomie lokalnym jasno określonych kompetencji (McCann, Sheppard 2003) które to kompetencje metropolie oraz duże miasta powinny uwzględniać w swoich strategiach rozwoju konkurując o inwestorów z innymi miastami w regionie czy nawet w kontekście globalnym. W skali lokalnej mobilizację kreatywnych zasobów wewnętrznych umożliwia dobrze funkcjonująca tzw. potrójna- czy poczwórna helisa (biznes–administracja–uczelnie–społeczeństwo), a w ponadlokalnej dostęp do wiedzy w ramach wiodących sieci krajowych i międzynarodowych.

3. Wpływ na realizację celu/celów głównych KPM:

Zaproponowane wyzwanie wpisuje się w główny cel Krajowej Polityki Miejskiej, jakim jest realizacja idei Miasta Produktywnego i Miasta Sprawiedliwego, poprzez wsparcie zrównoważonego terytorialnie wzrostu gospodarczego, przez dążenie do utrzymania policentrycznej i hierarchicznej struktury osadniczej kraju oraz tworzenie bardziej efektywnych powiązań sieciowych między miastami (Jarczewski, Janas 2020).

4. Wymiar terytorialny (wskazanie wraz z uzasadnieniem)

Przejście od zarządzania administracyjnego (w obrębie gminy) na rzecz zarządzania zintegrowanego terytorialnie w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych poprawia efektywność działań poprzez efekt skali.

5. Powiązanie z kierunkiem/kierunkami działań w ramach modelu odpowiedzialnej urbanizacji:

MIASTO SPRAWIEDLIWE – wyrównywanie szans rozwojowych i włączanie w sieć krajową

MIASTO PRODUKTYWNE – wzrost i włączenie w globalne łańcuchy wartości

6. Priorytet/istotność z punktu widzenia realizacji celu/ów:

Bardzo silnie – podkreślamy jak duże znaczenie, w kontekście rozwoju gospodarczego miast różnej wielkości, ma możliwość oddziaływania miasta rdzeniowego na miejski obszar funkcjonalny, a z kolei spójność tego systemu wpływa na jego siłę jako ośrodka węzłowego i dalszy jego rozwój.

7. Odniesienia do diagnoz, dodatkowe materiały źródłowe, literatura:

Blakely E.J., 1994, *Planning local economic development. Theory and practice*, SAGE Publications, Thousand Oaks – London – New Delhi.

Brodzicki T., Umiński S., Świerzyńska M., 2020, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2020*, Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL), Warszawa.

Dziemianowicz W., Jarczewski W., 2021, *Lokany rozwój gospodarczy – konkurencyjność – przedsiębiorczość*, [w:] W. Dziemianowicz (red.), *Konkurencyjność gospodarcza gmin – koncepcje, instrumenty, praktyka*, 17–39.

McCann P., Sheppard S., 2003, *The rise fall and rise again of industrial location theory*, *Regional Studies*, 37, 6-7, 649-663.

Gwosdz K., Sobala-Gwosdz A., Górecki J., Jarzebiński M., Rotter-Jarzebińska K., Fiedeń Ł., 2019, *Potencjał miast średnich w Polsce dla lokalizacji inwestycji BPO/SSC/IT/R&D, Analiza, ocena i rekomendacje*, Warszawa, Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL), Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju.

Jarczewski W., 2012, *Przyciąganie inwestorów do gmin*, Wolters Kluwer, Warszawa.

Jarczewski W., Janas K., 2020, *Nowa krajowa polityka miejska. Model globalizacyjno-równoważący*, K. Janas (red.), 2020, *Raport rekomendacyjny. W kierunku nowej Krajowej Polityki Miejskiej*, IRMiR, Kraków, 25–40.

Ozawa T., 1992, *Foreign direct investment and economic development*, Transnational Corporations, 1, 27-54.

Standardy obsługi inwestorów w Małopolsce. Poradnik, 2010, Małopolskie Obserwatorium Gospodarki, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego Departament Gospodarki i Społeczeństwa Informacyjnego, Kraków.

Śledziewska K., Włoch R., 2020, *Gospodarka cyfrowa. Jak nowe technologie zmieniają świat*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

8. Powiązane akty prawne:

Nie dotyczy

9. Powiązanie wyzwania z globalnymi i europejskimi wyzwaniami rozwoju, w tym z realizacją celów zrównoważonego rozwoju ONZ (SDG):

CEL 8. Promować stabilny i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi

8.1 Utrzymać wzrost gospodarczy na jednego mieszkańca, biorąc pod uwagę krajowe uwarunkowania.

8.2 Osiągnąć wyższy poziom wydajności gospodarczej poprzez dywersyfikację, modernizację technologiczną i innowacje, a także poprzez skupienie się na sektorach o wysokiej wartości dodanej oraz o wysokim wskaźniku pracochłonności.

Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność

9.1 Rozwijać niezawodną, zrównoważoną i odporną infrastrukturę dobrej jakości, w tym infrastrukturę regionalną i transgraniczną, wspierającą rozwój gospodarczy i dobrobyt ludzi. Zapewnić wszystkim ludziom równy dostęp do infrastruktury po przystępnej cenie.

9.2 Promować inkluzywną i zrównoważoną industrializację; do 2030 roku znacznie zwiększyć udział przemysłu w zatrudnieniu i wytwarzaniu PKB, biorąc pod uwagę uwarunkowania krajowe.

9.4 Do 2030 roku podwyższyć jakość infrastruktury i wprowadzić zrównoważony rozwój przemysłu przez zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów oraz stosowanie czystych i przyjaznych dla środowiska technologii i procesów produkcyjnych.

9.5 Do 2030 roku wzmocnić badania naukowe i podnieść poziom technologiczny sektora przemysłowego we wszystkich krajach.

CEL 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami

10.2 Do 2030 roku promować i wzmocnić inkluzję społeczną, gospodarczą i polityczną wszystkich ludzi, bez względu na wiek, płeć, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię lub status ekonomiczny bądź inny.

10.3 Zapewnić równe szanse oraz zmniejszać istniejące nierówności poprzez eliminowanie dyskryminujących praw, polityk i praktyk oraz promować odpowiednią legislację, polityki i działania w tej dziedzinie.

10.4 Przyjąć polityki, w szczególności fiskalną, ochrony socjalnej i wynagrodzeń oraz stopniowo osiągać większą równość.

Green Deal Going Local, #RegionsForClimate:

- Zrównoważona energia
- Gospodarka o obiegu zamkniętym
- Ekologiczny transport
- Przyroda i różnorodność biologiczna
- Żywność i rolnictwo
- Zielone finansowanie